

mee doen. Je weet wat er nodig en mogelijk is en dat voer je uit. Wat het andere wil heeft ook een laag die in het waarneembare verscholen ligt, in het wezenlijke, in de essentie die zich in dat waarneembare uitdrukt. Op die laag is de toekomst kiemend. Je weet niet direct wat er nodig en mogelijk is, wel hoe iets, wat dan ook, tot realiteit kan worden. Van die essentie wordt iets zichtbaar door het ontdekken van de richting die de wil van dat andere heeft. Als je dat herkent – zoals bij dit onderzoek – kun je daarbij ook aansluiten. Dat wordt praktisch door de inzet van je eigen creativiteit en van je eigen intuïtie. Als je met Ommang Søndre iets wil, dan zou het zo maar kunnen zijn dat een kort maar duidelijk voorstel dat je helder en vrijlatend voorlegt beter werkt dan een breed uitgemeten suggestie met de vraag of ze daar misschien iets in zien. Op Fokhal Gård past eerder dat je aangeeft wat de vier beherende vennoten van jou kunnen verwachten en wat jij voor je ziet hoe het eindresultaat zal zijn.

Toekomst openen

In deze bijeenkomst van de Vertreterkreis was duidelijk te merken hoe de vernieuwende impuls van de laatste Landbouwconferentie in Dornach doorwerkt.

In dialooggesprekken was gelegenheid om intensief en vanuit je persoonlijke situatie een onderwerp door te spitten. Dan is iedereen actief en dat werpt zijn vruchten af als in een plenaire zitting de ontdekkingen uit de gesprekken gedeeld worden. Maar de eigenlijke vrucht ligt ook al daarvoor: dat je, in de ontmoeting met en het openstaan voor de ander, zelf je ontdekkingen doet. ☺

Bezielend
boeren met
bezielde
preparaten

< *Johan Verheye bekijkt de koeiendarm*

waardoor het werkelijk gaan waarderen van de preparaten achterbleef op de rest. Als ik de recepten opensla in de Landbouwcursus, dan rijzen bij mij heel wat vragen. Adrie herkent die vraagtekens wel. "De vraag, die er iedere keer aan ten grondslag ligt, is: Hoe breng je wat, waarom en waarvoor samen? Iets dierlijks en iets plantaardigs wordt bij elkaar gebracht. Vervolgens wordt het aan zorgvuldig gekozen elementen blootgesteld, gedurende een bepaalde tijd van een jaar. Er wordt iets door de mens samengebracht dat niet van nature samenkomt. Wat het voortbrengt heeft niets vanzelfsprekends meer in zich, maar het geeft de aarde, de boer, de dieren en de planten extra vermogens om kosmische krachten beter op zich in te laten werken."

Jorien Quirijnen wilde Adrie Maas, Willem Bonger en Jola Meijer vragen de redactie een aantal foto's te sturen van hun werk in de preparatenwerkgroep dit jaar. In gesprek met Adrie begon voor haar een ontdekkingsreis. *Tekst: Jorien Quirijnen /*

Foto: Odette Waleson

In de jaren dat ik bij Stichting Demeter werkte, beperkte het fenomeen BD-preparaten zich voor mij tot de discussie over het verplichte gebruik ervan en over de keuze consumenten wel of niet te informeren over de inhoudelijke meerwaarde van BD-preparaten. Ik had mijn hoofd, hart en handen al meer dan vol aan andere, meer toegankelijke BD-aspecten,

Met deze compacte uiteenzetting weet Adrie mij innerlijk te doen opveren. Ik ga het belang inzien van een onderzoekende en levendige houding ten aanzien van preparatengebruik, maar vooral ook ten aanzien van het vervaardigen ervan. Adrie vertelt over nieuw verworven inzichten rond het kiezelpreparaat bij wijnboeren. "Boeren hoog in de Alpen en boeren met "warm" land (Mediterrane gebieden) nemen waar dat dit preparaat zoveel lichtkwaliteit bevat, dat het teveel van het goede kan zijn voor de aarde en de plant. Daarom wordt er her en der geëxperimenteerd met orthoklaas/veldspaat. Een kiezelsoort die minder licht doorlatend van aard is."

Willem, Jola en Adrie gebruiken sinds jaar en dag voor het kiezelpreparaat zuivere bergkristal uit Brazilië. Met deze bergkris-

tal blijven ze heel dicht bij de originele omschrijving van Steiner. Maar Steiner stelt dat zijn receptuur een vertrekpunt is voor verdere ontwikkeling en waarneming. Dan kom je tot nieuwe ideeën en inzichten. Adrie: "Isabel van Duijnisveld, van De Eemstuin, is gevraagd of zij mee wil werken aan het verkennen van dit "nieuwe" ingrediënt, orthoklaas. Isabel tast bij zichzelf af of orthoklaas past bij haar bedrijf, een experiment in ontwikkeling dus."

In het voorjaar hebben Jola, Adrie en Willem voor het eerst bergkristal vermalen op een agaatschijf. Een experiment in navolging van Pierre Masson, een Franse preparatenmaker, die middels een elektronenmicroscop de kwaliteit daarvan heeft aangetoond. Het zo gemalen bergkristal heeft veel meer lichtbreking en regenboogglans. In het voorjaar waren Adrie en Willem in Dornach, bij Massons filmpresentatie. In de film was te zien wat deze preparaatvariant met de aarde en de planten doet. "Voor een druif is de stand van het blad heel belangrijk. De bladeren van de druiven die het agaathpreparaat hadden gekregen waren veel regelmatig geordend. Het was veel transparanter en lichtdoorlatender. Alsof het licht echt tussen de bladeren door kon vallen. De paden tussen de wijngaarden waren ook veel rustiger, er was veel minder wildgroei van onkruid. Bij de percelen die het zonder het agaath moesten doen, zaten de druivenbladeren elkaar als het ware in de weg om het licht optimaal toegang te verlenen."

In de Michaëlstijd werkt de werkgroep op verschillende bedrijven mee om de prepa-

raten te maken. Op Warmonderhof had dat een gouden randje. "Melkveehouder Johan Verheye had een eigen koe laten slachten bij een betrokken slager. De koe werd goed gekend door hemzelf en de studenten. Het materiaal was supervers én van een echte BD-koe. Het was zo schoon, soepel en fris, zo anders dan regulier slachtafval dat het een plezier was om mee te werken." Een koe op de Warmonderhof krijgt alleen maar ruwvoer en geen maïs. De organen zijn daardoor niet vervet en hebben geen slijmlaag. "Mooi was ook om te zien dat de leerlingen helemaal niet terugdeinsden zoals dat voorgaande jaren nog wel eens het geval was. Ze waren allemaal eensgezind en toegewijd."

Ik ben op mijn beurt weer geraakt door de blijdschap van Adrie. Mijn fascinatie voor dit aspect van de BD-landbouw is ontwaakt. Ik begin in te zien dat het geïnspireerd kunnen én mogen gebruiken van preparaten niet een losstaand onderdeelje is van een biologisch-dynamische bedrijfsvoering, maar het voorwaardenscheppende en alles verbindende element voor bezielend boeren. ☺

Het bereiden van de preparaten staat duidelijk beschreven in dit boekje, te bestellen via www.bdvereniging.nl

Grondfondsen:

Grondfondsen zijn 'hot', nu beleggers zich richten op solide beleggingen in grond en banken terughoudend zijn. Ook in de internationale BD-beweging zijn er initiatieven om gronden vrij te kopen. De Franse organisatie Terre de Liens haalde ruim 25 miljoen euro op aan beleggingen om grond vrij te kopen voor biologische en streekgebonden landbouw. Aanjager en inspirator Sjoerd Wartena: "Je moet zelf structuren scheppen om het goed te regelen." *Tekst: Maria van Boxtel / Foto's: Annelijn Steenbruggen, Kathinka Meyerbröker*

Burgers dragen grondaankoop

De doorbraak in Frankrijk kwam toen de initiatiefnemers van Terre de Liens de rechtsvorm 'Société en Commandite par Actions' ontdekten: een bedrijfsvorm waarmee publieke aandelen uitgegeven kunnen worden voor een gezamenlijk goed doel. Sterk punt in de ontstaansgeschiedenis bij Terre de Liens blijkt de betrokkenheid van plattelandsorganisaties en actieve burgers, waaronder de BD-beweging. Sterke punten nu zijn de scheiding tussen het bedrijf dat de gronden beheert en het beleggingsfonds én de aandacht voor de binding met de

streek. Sjoerd Wartena: "We laten de boeren in hun eigen omgeving circa 50% van de benodigde gelden ophalen, dat garandeert de band met de regio." Terre de Liens beheert 25 miljoen euro: ruim 80 boerderijen op ruim 2000 hectare. Terre de Liens keert geen rendement uit, maar wel inflatiecorrectie als een belegger eruit wil stappen. "Onze beleggers vinden dat prima, ze zien ons als een goed doel."

Hoe werkt een BD grondfonds?

Een bekend Nederlands grondfonds is de Stichting BD Grondbeheer. Grondbeheer stelt landbouwgrond